

ปริพาชโก ปจฺมปททวยเมว สุตฺวา สหสฺสนยสมฺปนฺเน โสตาปัตติผล ปตฺฏิสฺสทฺธิ ฯ

อ. ปริพาชก พังแล้ว ซึ่งหมวดสองแห่งบทที่หนึ่งนั้นเที่ยว ตั้งอยู่เฉพาะแล้ว ในโสตาปัตติผล อันถึงพร้อมแล้วด้วยนัยมี พันเป็นประมาณ ฯ

อิตรํ ปททวยํ โสตาปนฺนกาเล นิฏฺฐาเปสฺสิ ฯ

(อ. พระเถระ) ยังหมวดสองแห่งบท นอกนี้ให้จบแล้ว ในกาล (แห่งปริพาชกนั้น) เป็นพระโสตาบัน ฯ

โส โสตาปนฺโน หุตฺวา อุปริวิเสสฺส อปฺปวตฺตนฺเต “ภวิสฺสตี เอตฺถ การณฺนตี สลฺลกุเชตฺวา เถรํ อาห “ภนฺเต มา อุปริ ฌมฺมเทสํ วฑฺฒยิตฺถ, เอตฺตกเมว โหตุ, กุหิ อมฺหากํ สตุถา วสฺตฺตีติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าอุปติสสะ) นั้น เป็นพระโสตาบัน เป็น, ครั้นเมื่อคุณวิเศษในเบื้องต้น ไม่เป็นไปทั่วอยู่, กำหนดแล้ว ว่า “อ. เหตุ (ในเรื่อง) นี้ จักมี” ดังนี้ กล่าวแล้ว กะพระเถระ ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (อ. ท่าน ท.) อย่ายังพระธรรมเทศนา ให้ เจริญแล้ว ในเบื้องต้น, (อ. คำ) อันมีประมาณเท่านั้นนั้นเที่ยว จงยกไว้, อ. พระศาสดา ของเรา ท. ย่อมประทับอยู่ (ในที่) ไหน” ดังนี้ ฯ

“เวฬุวเน อาวุโสติ ฯ

(อ. พระเถระ กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนท่านผู้มีอายุ (อ. พระศาสดา ของเรา ท. ย่อมประทับอยู่) ในพระวิหารชื่อเวฬุวัน” ดังนี้ ฯ

“เตนหิ ภนฺเต ตุมฺहे ปฺรโต ยถา; มยฺหํ เอโก สหายโก อตฺถิ, อมฺहेหิ จ อญฺญมญฺญํ กตฺติกา กตา ‘โย ปจฺมํ อมตํ อธิคจฺจติ, โส อาโรเจตฺตติ อหนฺตํ ปฏฺิณฺณํ โมเจตฺวา สหายกํ คเหตฺวา ตุมฺหากํ คตมคฺเคเนว สตุถุ สฺนตฺtig อาคมฺิสฺสาเมตี ปณฺจปตฺติจฺฉิตฺเตน เถรสฺส ปาเทสฺสุ นิปตฺติวาทิกขตฺตํ ปทกฺขิณํ กตฺวา เถรํ อุยโยเชตฺวา ปริพฺพาชกา รามายิมฺโห อคฺมาสิ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าอุปติสสะ กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ถ้าอย่างนั้น อ. ท่าน ขอจงไป ข้างหน้า, อ. สหาย คนหนึ่ง ของกระผม มีอยู่, ก็ อ. กตติกา ว่า ‘(อ. บุคคล) ใด ย่อมถึงทับ (ซึ่งธรรม) อันเป็นอมตะ ก่อน, (อ. บุคคล) นั้น จงบอก’ ดังนี้ อันเรา ท. กระทำแล้ว กะกันและกัน, อ. ข้าพเจ้า เปลื้องแล้ว ซึ่งปฏินญา นั้น พาเอาแล้ว ซึ่งสหาย จักมา สู่สำนัก ของพระศาสดา โดยหนทาง- แห่งท่าน -ไปแล้วนั้นเที่ยว” ดังนี้ หมอบลงแล้ว ไกล่ทำ ท. ของพระเถระ ด้วยอันตั้งไว้ เฉพาะแห่งองค์ทำ กระทำแล้ว ซึ่งประทักษิณ สิ้นสามครั้ง ส่งไปแล้ว ซึ่งพระเถระ เป็นผู้ที่มีหน้าเฉพาะต่ออารามของ ปริพาชก (เป็น) ได้ไปแล้ว ฯ

โกถิตปริพฺพาชโก ตํ ทฺวโรโต ว อาคจฺจนฺตํ ทิสฺวา “อชฺช มยฺหํ สหายกสฺส มฺขวณฺโณ น อญฺญทิวเสสฺสุ วีย, อทฺธา เนน อมตํ อธิคตํ ภวิสฺสตีติ อมตาคิคมํ ปุจฺฉิ ฯ

อ. ปริพาชกชื่อว่าโกลิตะ เห็นแล้ว (ซึ่งปริพาชกชื่อว่าอุปติสสะ) นั้น ผู้มาอยู่ แต่ที่ไกลเที่ยว (คิดแล้ว) ว่า “ในวันนี้ อ. สีสแห่งหน้า แห่งสหาย ของเรา เป็นราวกะว่า (สีแห่งหน้า) ในวันอื่น ท. (ยอมเป็น) หามได้, อ. อมตะ เป็นคุณชาติ (อันสหายของเรา) นี้ ถึงทับแล้ว จักเป็น แน่แท้” ดังนี้ ถ้ามแล้ว ซึ่งการถึงทับซึ่งอมตะ ฯ

โสปิสุส “อามาวุโส อมตํ อธิคตุนติ ปฏิชานิตฺวา ตเมว คาลํ อมาลี ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าอุปติสสะ) แม่นั้น ปฏิญญาแล้ว ว่า “ดูก่อนท่านผู้มีอายุ เออ, อ. อมตะ (อันเรา) ถึงทับแล้ว” ดังนี้ ได้กล่าวแล้ว ซึ่งคาลา นั้นนั่นเที่ยว (แก่ปริพาชกชื่อว่าโกลิตะ) นั้น ฯ

(P85) คาถาปริโยสานเ โกลิโต โสตาปตติผล ปติฏฺฐิตฺวา อาท “กุที กิร สมฺม อมฺหากํ สตุฏฺฐา วสตีติ ฯ

ในกาลเป็นที่สุดลงรอบแห่งคาถา อ. ปริพาชกชื่อว่าโกลิตะ ตั้งอยู่เฉพาแล้ว ในโสตาปัตติผล กล่าวแล้ว ว่า “ดูก่อนสหาย ได้ยินว่า อ. พระศาสดา ของเรา ท. ย่อมประทับอยู่ (ในที่) ไหน” ดังนี้ ฯ

“เวฬุเณ กิร สมฺม, เอวํ โน อาจริเณน อสฺสชิตฺเตเรน กถิตุนติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าอุปติสสะ กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนสหาย ได้ยินว่า (อ. พระศาสดา ของเรา ท. ย่อมประทับอยู่) ในพระวิหารชื่อว่าเวฬุวัน, (อ. คำ) อย่างนี้ อันพระเถระชื่อว่าอัสสชิ ผู้เป็นอาจารย์ ของเรา ท. บอกแล้ว” ดังนี้ ฯ

“เตนहि สมฺม आयาม, สตุฏฺฐารํ ปสฺสิสุสามาติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าโกลิตะ กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนสหาย ถ้าอย่างนั้น (อ. เรา ท.) จงมา, (อ. เรา ท.) จักเฝ้า ซึ่งพระศาสดา” ดังนี้ ฯ

สารีปุตตตเถโร จ นาเมส สทาปิ อาจริยบุชโก ว; ตสฺมา สหายกํ เอวมาท “สมฺม อมฺเหติ อธิคตํ อมตํ อมฺหากํ อาจริยสฺส สญฺชยปริพาชกสฺสาปิ กเถสฺสาม, พุชฺฌมาโน ปฏิวิชฺฌิสฺสติ, อปฺปฏิวิชฺฌนโต อมฺหากํ สทฺทหิตฺวา สตุฏฺฐสนฺติกํ คมิสฺสติ, พุทฺธานํ เทสนํ สุตฺวา มคฺคผลปฏฺวิเรขํ กริสฺสตีติ ฯ

ก็ ชื่อ อ. พระเถระชื่อว่าสารีบุตร นั้น เป็นผู้บูชาซึ่งอาจารย์เที่ยว (ยอมเป็น) แม้ในกาลทุกเมื่อ, เพราะเหตุนั้น (อ. ปริพาชกชื่อว่าอุปติสสะนั้น) กล่าวแล้ว กะสหาย อย่างนี้ ว่า “ดูก่อนสหาย (อ. เรา ท.) จักบอก ซึ่งอมตะ อันอันเรา ท. ถึงทับแล้ว แม้แก่ปริพาชกชื่อว่าสญชัย ผู้เป็นอาจารย์ ของเรา ท., (อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย) รู้อยู่ จักแทงตลอด, เมื่อไม่แทงตลอด เชื่อแล้ว ต่อเรา ท. จักไป สู่สำนัก ของพระศาสดา, พังแล้ว ซึ่งเทศนา ของพระพุทฺธเจ้า ท. จักกระทำ ซึ่งการแทงตลอด ซึ่งมรรคและผล” ดังนี้ ฯ

ตโต เทวปิ ชนา สญฺชยสฺส สนฺติกํ อคฺมสุ ฯ

ในลำดับนั้น อ. ชน ท. แม้สอง ได้ไปแล้ว สู่สำนัก ของปริพาชกชื่อว่าสญชัย ฯ

สญฺชโย เต ทิสฺวา “กึ ตาตา โกจิ โว อมตมคฺคเทสโก ลฺหโรติ ปุจฺฉิ ฯ

อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย เห็นแล้ว (ซึ่งสหาย ท.) เหล่านั้น ถามแล้ว ว่า “ดูก่อนพ่อ ท. อ. ใคร ๆ ผู้แสดงซึ่งหนทางแห่งอมตะ อันท่าน ท. ได้แล้ว หรือ” ดังนี้ ฯ

“อาม อาจริย ลหุโธ; พุทโธ โลเก อุปปนโน, ธมโม อุปปนโน, สงโฆ อุปปนโน; ตุมเห ตุจเณ อสारे วิจรณ, เอธ, สตุฏฺฐ สนฺติกํ คมิสฺสามาติ ฯ

(อ. สหาย ท. เหล่านั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่อาจารย์ ขอรับ (อ. บุคคลผู้แสดงซึ่งหนทางแห่งอมตะ อันกระผม ท.) ได้แล้ว, อ. พระพุทธเจ้า เสด็จอุบัติแล้ว ในโลก, อ. พระธรรม เกิดขึ้นแล้ว, อ. พระสงฆ์ เกิดขึ้นแล้ว, (อ. ท่าน) ย่อมประพฤติ (ซึ่งธรรม ท.) อันมีสาระหามิได้ อันเปล่า, (อ. ท่าน) จงมา, (อ. เรา ท.) จักไป ถู่อำนาจ ของพระศาสดา” ดังนี้ ฯ

“คจฺจนถ ตุมเห, อหํ น สกฺขิสฺสามีติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย กล่าวแล้ว) ว่า “อ. ท่าน ท. จงไป, อ. เรา จักไม่อาจ” ดังนี้ ฯ

“กึการณฺหาติ ฯ

(อ. สหาย ท. เหล่านั้น ถามแล้ว) ว่า “(อ. ท่าน จักไม่อาจ) เพราะเหตุอะไร” ดังนี้ ฯ

“อหํ มหาชนสฺส อาจริโย หุตฺวา วิจฺฐี, ตสฺส เม อนฺเตวาลิกาวิโส จาณฺเีย อุกกจฺจนภาวูปตฺติสทิสฺโส, น สกฺขิสฺสามหํ อนฺเตวาลิกาวสํ วสิตฺตุนฺติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย กล่าวแล้ว) ว่า “อ. เรา เป็นอาจารย์ ของมหาชน เป็น เทียวไปแล้ว, อ. การอยู่โดยความเป็นแห่งอันเตวาลิก ของเรา นั้น เป็นเช่นกับด้วยการเกิดขึ้นแห่งความเป็นคืออันห้วนไหแห่งน้ำ ในตุ่ม (ย่อมเป็น), อ. เรา จักไม่อาจ เพื่ออันอยู่ อยู่โดยความเป็นแห่งอันเตวาลิก” ดังนี้ ฯ

“มา เอวํ กริตฺถ อาจริยาติ ฯ

(อ. สหาย ท. เหล่านั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่อาจารย์ (อ. ท่าน) อย่ากระทำแล้ว อย่างนี้” ดังนี้ ฯ

“โหตุ ตาตา, คจฺจนถ ตุมเห, นาหํ สกฺขิสฺสามีติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนพ่อ ท. (อ. เหตุนั้น) จงยกไว้, อ. ท่าน ท. จงไป, อ. เรา จักไม่อาจ” ดังนี้ ฯ

“อาจริย โลเก พุทฺธสฺส อุปฺปนฺนกาลโต ปฏฺจาย มหาชนฺ คณฺธมาลาทิตฺโต คณฺตฺวา ตเมว ปุเชสฺสติ, มยฺปิ ตตฺถเอว คมิสฺสาม, ตุมเห กึ กริสฺสเถาติ ฯ

(อ. สหาย ท. เหล่านั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่อาจารย์ อ. มหาชน ผู้มีวัตรภูมิของหอมและระเบียบเป็นต้นในมือ ไปแล้ว จักบูชา (ซึ่งพระพุทธเจ้า) นั้นนั้นเทียว จำเดิม แต่กาลแห่งพระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติแล้ว ในโลก, แม้ อ. เรา ท. จักไป (ในที่) นั้นนั้นเทียว, อ. ท่าน จักกระทำ อย่างไร” ดังนี้ ฯ

“ตาตา กิณฺุ โข อิมสฺมี โลเก ทนฺธา พฺหุ, อุทาพฺ ปรุทฺติตาติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนพ่อ ท. อ. คนโง่ ท. ในโลก นี้ เป็นผู้มาก (ย่อมเป็น) หรือหนอแล หรือว่า อ. คนฉลาด ท. (เป็นผู้มาก ย่อมเป็น)” ดังนี้ ฯ

“ทนฺธา อาจริย พฺหุ, (P86) ปรุทฺติตา นาม กติปยาเอว โทหนฺตฺติติ ฯ

(อ. สหาย ท. เหล่านั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่อาจารย์ อ. คนโง่ ท. เป็นผู้มาก (ย่อมเป็น), ชื่อ อ. คนฉลาด ท. เป็นผู้เล็กน้อยนั้นเที่ยว ย่อมเป็น” ดังนี้ ฯ

“เตนฺหิ ตาตา ปรุทฺติตา ปรุทฺติตา สมณฺสฺส โคตมฺสฺส สฺนฺตํ คมฺิสฺสฺนฺติ, ทนฺธา ทนฺธา มม สฺนฺตํ อาคมฺิสฺสฺนฺติ; คจฺจนฺตํ ตุมฺเห, นาหํ คมฺิสฺสํมีติ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนพ่อ ท. ถ้าอย่างนั้น อ. คนฉลาด ท. อ. คนฉลาด ท. จักไป สู่สำนัก ของ พระสมณะ ผู้โคตม, อ. คนโง่ ท. อ. คนโง่ ท. จักมา สู่สำนัก ของเรา, อ. ท่าน ท. จงไป, อ. เรา จักไม่ไป” ดังนี้ ฯ

เต “ปรุทฺถายิสฺสฺส ตุมฺเห อาจริยาติ ปกฺกมฺีสุ ฯ

(อ. สหาย ท.) เหล่านั้น (กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่อาจารย์ อ. ท่าน จักปรากฏ” ดังนี้ หลีกไปแล้ว ฯ

เตสุ คจฺจนฺเตสุ, สญฺชยฺสฺส ปริสา ภิชฺชิ ฯ

(ครั้นเมื่อสหาย ท.) เหล่านั้น ไปอยู่, อ. บริษัท ของปริพาชกชื่อว่าสญชัย แยกกันแล้ว ฯ

ตสฺมี ขณฺ อาราโม ตฺวจฺโน อโหสิ ฯ

ในขณะนั้น อ. อาราม เป็นอารามเปล่า ได้เป็นแล้ว ฯ

โส ตฺวจฺนํ อารามํ ทิสฺวา อุณฺหํ โลหิตํ จทฺเทสิ ฯ

(อ. ปริพาชกชื่อว่าสญชัย) นั้น เห็นแล้ว ซึ่งอาราม อันเปล่า สำรอกแล้ว ซึ่งโลหิต อันร้อน ฯ

เตหิปี สทฺธิ คจฺจนฺเตสุ ปญฺจสุ ปริพฺพาชกสฺเตสุ, สญฺชยฺสฺส ปริสาย อทฺตมฺเตยฺยสฺตานิ นินฺตฺตีสฺสุ ฯ

อ. - ในร้อยแห่งปริพาชก ท. ทำ ผู้ไปอยู่ กับ (ด้วยสหาย ท. สอง) แม่เหล่านั้นหนา -ร้อยที่สามด้วยทั้งกึ่ง ท. แห่งบริษัท ของปริพาชกชื่อว่าสญชัย กลับแล้ว ฯ

อตฺตโน อนฺตฺวาสิเกหิ อทฺตมฺเตยฺยเหิ ปริพฺพาชกสฺเตหิ สทฺธิ เวพฺพวนํ อคมฺิสฺสุ ฯ

(อ. สหาย ท. สอง เหล่านั้น) ได้ไปแล้ว สู่พระวิหารชื่อว่าเวพฺพวน กับ ด้วยร้อยแห่งปริพาชก ท. ที่สามด้วยทั้งกึ่ง ผู้เป็น อันตฺวาสิก ของตน ฯ